

Ігор Пилатюк – Львів: Видавець Тетюк Т. В., 2014. – 328 с. з іл., що вміщує документи архіву ЛНМА ім. М. В. Лисенка, статті друковані у періодиці та наукових виданнях, спогади її рідних, друзів, колег, сподвижників та численних учнів, а також компакт-диск «*Грає Олександра Деркач*». Зі словом про задум написання і вихід у світ науково-популярного видання виступив автор ідеї і відповідальний редактор – професор, Народний артист України Артур Микитка, а від редакційної колегії – доцент, кандидат мистецтвознавства Яким Горак.

Визначаючи роль і значення професора Лесі (Олександри) Пилипівни Деркач, багаторічної виконавиці партії першої скрипки Львівського струнного квартету, засновниці і художнього керівника Камерного оркестру Львівської консерваторії – першого камерного оркестру в Україні, пріоритетними рисами яких можна вважати вміння тонко реагувати на дух часу і ті глибинні переміни, що супроводжували складне і багатогранне буття суспільства, ми намагалися створити відносно об'єктивну картину динаміки розвитку камерного простору краю, в середовищі якого талановита мисткиня реалізувала своє обдарування.

Дыка Нина. Камерное пространство Леси Деркач (к 90-летию со дня рождения). Рассматривается деятельность Леси (Александры) Филипповны Деркач в контексте достижений камерно-инструментального исполнительства Украины. Значительное внимание уделяется освещению инициатив и достижений галицкой скрипачки, камералистки, педагога Леси Деркач в сфере камерно-инструментального музицирования, которое она лелеяла особенно ревностно.

Ключевые слова: *Леся (Александра) Филипповна Деркач, камерно-инструментальный ансамбль, камерно-инструментальное исполнительство, квартет, квинтет.*

Dyka Nina. Chamber Extent of Lesya Derkach (Dedicated to the 90th anniversary of Oleksandra Pylypivna Derkach (1924–2004)). The figure of Oleksandra (Lesya) Pylypivna Derkach, excellent musician – violinist, ensemble performer, pedagogue, has left the considerable mark in artistic life of the region and has become its legend. It is hard to overestimate the contribution of Lesya Derkach to the development of Ukrainian violin art of the second half of 20th century. Her name has started shining as a bright star in the constellation of women's names, where among others there are – singers such as S. Krushelnytska, O. Bandrivska, M. Sabat-Svirska, pianists

such as L. Kolessa, H. Levytska, composer S. Lukiyanyovych-Turkevych who presented the world with artistic heritage of Galician culture.

Performing art of Lesya Derkach was highly estimated by such demanding musical critics as V. Barvynskiy, N. Nyzhankivskiy, S. Lyudkevych, H. Levytskyi, Y. Volynskiy, R. Savytskyi, M. Bilynskiy, Ya. Shust etc. Her partners in the ensemble performance (trio, quartet, quintet, sextet) in different periods of time were the following pianists: R. Savytskyi, M. Baylova, I. Polyak, Z. Levytska, M. Brandorf, M. Rohovska, O. Kryshchalskiy, M. Krykh, S. Daych, organist and pianist V. Bakeeva, violinists B. Kaskiv, V. Stetsenko and O. Vaysfeld, viola players Z. Dashak, O. Zhovtyuk and L. Olenych, cellists P. Pshenyhka, Kh. Kolessa, V. Tretyak and O. Tyshchenko, harpist V. Poltaryeva, composer S. Lukiyanyovych.

For thirty years Lesya Derkach showed special attention to Lviv chamber orchestra, created (1959) within the framework of Students' Scientific Society, which was formed under her leadership and was later given a name «Academia». The group, being in the status of the educational one, always consisted of students of Lviv Music Academy, and therefore, was always renewed, thus new generation of students came to change the graduates. Lviv chamber orchestra appeared at International festivals, became the laureate (I award) of the Republican contest of chamber orchestras and quartets (1986) and numerous prizewinners. Owing to the efforts and persistent work of Lesya Derkach Lviv chamber orchestra toured around Ukraine and abroad. The brightest musicians of the world such as I. Oistrakh, G. Kremer, Yu. Bashmet, O. Slobodyanyk, O. Krysa, B. Kotorovych, T. Grindenko, V. Spivakov, V. Gornostayeva, O. Lyubimov, S. Sondetskis and a lot of others performed together with the group. Artistic work, started by Lesya Derkach and musicians-enthusiasts in early 60s of 20th century, has its followers nowadays – the group with a long-lived history – it is also important to mention that this year Lviv chamber orchestra «Academia» (leaders – M. Skoryk and A. Mykytka, conductor – I. Pylatyuk) celebrates its 55th anniversary – beats the way of a school of higher chamber mastery.

For over ten years in a row Lesya Derkach was a constant performer of the part of the first violin in Lviv string quartet. The group consisting of L. Derkach (1 violin), B. Kaskiv (2 violin), Z. Dashak (viola), Kh. Kolessa (cello) and founded in 1965 at Mykola Lysenko state academy of music, occupied the worthy place in the space of the Ukrainian music art.

The great merit of the musicians of Lviv string quartet is that they, possessing vast repertoire which embraces the creative work of both western European composers – G. B. Pergolesi, L. van Beethoven, M. Ravel and the Russian ones – D. Shostakovych, S. Prokofyev, M. Myaskovskiy – managed to

draw attention of the community to the innovatory achievements of domestic composers, in particular, such as S. Lyudkevych, M. Kolessa, V. Barvinskyi, B. Lyatoshynskyi. Lviv group, with an exclusive piety, took care of the classical heritage what usually becomes the most serious challenge for every professional ensemble. Performing string quartets by L. van Beethoven, which are considered the peak of ensemble creative work, became the event of Lviv music life. Every time repertoire of Lviv string quartet was enriched with little known works of quartet music. Geography of concert and tour activity of Lviv string quartet was every time widened since first years of their existence: in April 1967 there were performances of the group in halls of Donetsk, Cherkasy, Kyiv; later in November this same year posters announced their concerts in Drohobych, Sambir and Ivano-Frankivsk. Concert life of the group was distinguished by brightly marked educational activity. Lviv chamber performers had numerous concerts on the stages of Kyiv music academy, Kharkiv and Donetsk art institutes, Kyiv philharmonic hall, in numerous museums, temples and churches of Ukraine. The group made recordings to the fund of Lviv radio where among others there are *Quartets of M. Myaskovskyi, A. Filipenko, D. Shostakovych etc.*

For a long time (1973–1986) Oleksandra Derkach was a head of the department of chamber ensemble at Mykola Lysenko Lviv Academy of Music. Since Lesya Derkach as a chamber performer did not limit herself to participation in Lviv string Quartet only, thus, among the archival records we can find performing the Piano quintet (g minor) and the Piano sextet by V. Barvinskyi which were performed by Z. Levytska (piano), O. Derkach (I violin), O. Vaysfeld (2 violin), O. Zhovtyuk (viola), O. Tyshchenko (cello) and contrabass player O. Shcheglov. The group made the recording of interpretation of «The melancholic waltz» by S. Lyudkevych in transcription for the piano quintet where the following musicians played: M. Brandorf, O. Derkach, A. Goldberg, V. Stecenko, P. Pshenychka.

Defining the role and significance of professor Lesya (Oleksandra) Pylypivna Derkach we attempted to create relatively objective picture of the dynamics of a chamber performer's talent development in the surrounding of adherents – the founder of Lviv chamber orchestra, member of chamber and instrumental ensembles, in particular, lasting performer of the part of the first violin in Lviv string quartet which priority feature can be considered the ability to react subtly to the spirit of time and those deep changes which accompanied the complex and versatile existence of society.

Keywords: Lesya (Oleksandra) Pylypivna Derkach, chamber instrumental ensemble, chamber instrumental performants, quartet, quintet.

Література

1. Асафьев Б. Русская музыка XIX и начала XX века / Б. Асафьев. – Л. : Музыка, 1968. – 323 с.
2. Волинський І. Музиканти из Львова // Советская музыка. – М., 1967, № 6. – С. 156.
3. Дика Н. Квартетне виконавство у Львові / Ніна Дика // Музична україністика: сучасний вимір: зб. наукових статей на пошану доктора мистецтвознавства, професора, члена-кореспондента Академії мистецтв України Алли Терещенко / [ред.-упор. М. Ржевська]. – К.; Івано-Франківськ : [Видавець Третяк І. Я.], 2008. – Вип. 2. – С. 304–312. – (ГМФЕ ім. М. Т. Рильського).
4. Дика Н. Львівський струнний квартет // Українська музична енциклопедія., Том 3. – К., 2011. [Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України]. – 627 с.
5. Кияновська Любов. Сильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. – Тернопіль: СМП «Астон», 2000. – 339 с.
6. Олег Криштальський. Спогади. Науково-публіцистичне видання / [упорядник та редактор Тарас Дубровний]. – Львів, 2010. – 131 с.
7. Сиротюк Т. Богдан Каськів. Творчий портрет. – Львів: Видавництво Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, 2011. – 96 с.
8. Сорочер Я. «Львівський квартет». Рецензія з архіву Богдана Каськіва.
9. Лідія Стефанишин. Олександра Деркач – епоха української камерної музики. – Поступ. – Львів, 2000, 6 червня. – С. 8–10.
10. Сторінки історії Львівської державної музичної академії імені М. В. Лисенка. – Львів: Сполом, 2003. – 253 с. – (ЛДМА ім. М. В. Лисенка). – До 150-річчя заснування Академії.
11. Хронограф творчого шляху Олега Романовича Криштальського // Олег Криштальський. Спогади. Матеріали. (до 70-річчя від дня народження) / [ред.-упорядник Наталія Кашкадомова] // Наукові збірки ВДМІ імені М. Лисенка.– Львів, 2000. – Вип. 3. – С. 127–148.
12. Леся Деркач – скрипалька, камералістика, педагог – у наукових дослідженнях та спогадах / укладачі Артур Микитка, Ніна Дика, гол. ред. Ігор Пилатюк – Львів: Видавець Тетюк Т. В., 2014. – 328 с. з іл. та компакт-диск «Грає Олександра Деркач».